

АКТИВІЗАЦІЯ НАВЧАЛЬНО-ПІЗНАВАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ СТУДЕНТІВ
ЕКОНОМІЧНИХ СПЕЦІАЛЬНОСТЕЙ У ЗАКЛАДАХ ВИЩОЇ ОСВІТИВінницький національний технічний університет
Вінницький навчально-науковий інститут економіки
Західноукраїнського національного університету**Анотація**

В статті обґрунтована необхідність активізації навчально-пізнавальної діяльності студентів закладів вищої освіти економічного профілю. Обґрунтовані можливі шляхи активізації навчально-пізнавальної діяльності студентів закладів вищої освіти економічного профілю. Визначено критерії ефективності для оцінки системи активізації навчально-пізнавальної діяльності студентів закладів вищої освіти економічного профілю: вдосконалення форм і методів навчання, забезпечення мотивації, розробка засобів міжпредметної інтеграції.

Ключові слова: професійна підготовка, фахівці економічних спеціальностей, активізація навчально-пізнавальної діяльності, заклади вищої освіти, міжпредметна інтеграція.

Abstract

The article substantiates the need to intensify the educational and cognitive activities of students of higher education institutions of economic profile. Possible ways of activating educational and cognitive activity of students of higher education institutions of economic profile are substantiated. Criteria of efficiency for an estimation of system of activization of educational and cognitive activity of students of establishments of higher education of economic profile are defined: perfection of forms and methods of training, maintenance of motivation, development of means of interdisciplinary integration.

Keywords: professional training, specialists in economic specialties, intensification of educational and cognitive activities, institutions of higher education, interdisciplinary integration.

Проблема активізації навчально-пізнавальної діяльності наразі є однією з основних у педагогічній науці. Великі обсяги знань, які студенти концентровано набувають під час освітнього процесу, викликають у їхній свідомості не лише певний супротив, але й проблеми в процесі творчого розв'язання професійних завдань.

Тому погоджуємося з думкою дослідниці З. Слєпкань, яка розуміє під активізацією навчально-пізнавальної діяльності студентів таку діяльність викладача, яка спрямована на розробку та вдосконалення змісту навчання, його форм, методів і засобів, що забезпечують підвищення пізнавального інтересу та формування мотивації до навчання, а також сприяють творчій самостійності студентів в освітньому процесі [1, с. 46].

За результатами аналізу наявних напрацювань [6-9], а також з власного досвіду, який відображено в [2-5], можна зробити висновок, що методи активізації навчально-пізнавальної діяльності студентів економічних спеціальностей ЗВО включають сукупність прийомів, які спрямовані не лише на становлення їх як майбутніх фахівців, але і на формування креативного мислення, творчих навичок та вміння нестандартного розв'язання професійних проблем тощо.

Отже, вважаємо, що активізація навчально-пізнавальної діяльності студентів економічних спеціальностей ЗВО передбачає використання особистісно орієнтованих технологій навчання, оскільки вони дають можливість забезпечити:

- гуманізацію, як один з напрямків вдосконалення процесу професійної підготовки;
- демократизацію освітнього процесу шляхом його концептуальної переорієнтації на формування особистості, а не носія тільки певного обсягу знань;
- реалізацію цілей освіти, виховання та розвитку.

З огляду на те, що зміст навчання – єдність змістового та процесуально-методичного компонентів, з метою активізації навчально-пізнавальної діяльності студентів економічних спеціальностей ЗВО,

потрібно розглянути ті методи та засоби навчання, що дозволяють перевести їхню професійну підготовку на якісно новий рівень.

Відповідно до результатів проаналізованих і здійснених нами досліджень, вважаємо за необхідність створити таку систему методів і засобів активізації освітньої діяльності студентів економічних спеціальностей ЗВО, яка забезпечує:

- позитивні результати в їх навчанні на рівні інтелектуальних можливостей, але не нижче задовільного рівня за відповідними критеріями оцінювання знань;
- запобігання ситуаціям, коли неуспішність певної частини студентів призводить до зниження успішності в навчанні інших студентів;
- активізацію освітньої діяльності студентів без збільшення витрат часу викладачів і студентів, які визначені навчальними планами ЗВО для аудиторних занять і самостійної роботи.

До методів і засобів активізації навчально-пізнавальної діяльності студентів, які були застосовані в процесі професійної підготовки, вважаємо метод евристичної бесіди, самостійні квазіпрофесійні завдання, які передбачають активізацію уваги студентів, порівняння результату своїх дій із зразком (контроль), «захист робіт» (шляхом виконання, доведення чи розв'язування), рецензування робіт чи відповідей студентами і викладачами, самоперевірка та взаємоперевірка.

Отже, до методів і засобів, які успішно застосовуються в системі активізації навчально-пізнавальної діяльності студентів економічних спеціальностей ЗВО в процесі професійної підготовки, можна віднести:

- повідомлення студентам на попередньому занятті про мету, план, терміни виконання певної роботи та критерії оцінювання навчальних досягнень для планування оптимальних затрат часу на розв'язання запропонованого завдання;
- обов'язкове повідомлення студентам на початку вивчення навчальної дисципліни про ті знання та вміння, які потребують формування, подальших розвитку та вдосконалення та перспективи їх використання в майбутній професійній діяльності, з метою розуміння студентами важливості навчального матеріалу для їхнього майбутнього професійного зростання;
- створення квазіпрофесійних проблемних ситуацій, постановка проблемних завдань і запитань, з метою розширення професійних знань і формування системного економічного мислення майбутніх фахівців;
- реалізації міжпредметної інтеграції дисциплін природничо-наукового та фахового циклів за рахунок розв'язання фахових завдань, застосування проектних методів, ризик-орієнтованого підходу та моделювання складних економічних процесів у суспільному житті.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Слєпкань З. І. Наукові засади педагогічного процесу у вищій школі / З. І. Слєпкань. – К.: НПУ, 2000. – 210 с.
2. Дембіцька С. В. Активізація навчально-пізнавальної діяльності студентів коледжів економічного профілю під час вивчення ІКТ / С. В. Дембіцька // Актуальні проблеми методології та методики навчання фізико-математичних дисциплін: матеріали Міжнародної наукової конференції, 18-19 січня 2013 р. – К.: В-во НПУ ім. М. П. Драгоманова, 2013. – С. 131–132.
3. Дембіцька С. В. Розрахунок економічної ефективності заходів з охорони праці в процесі підготовки менеджерів / С. В. Дембіцька // Збірник наукових праць «Сучасні інформаційні технології та інноваційні методики навчання у підготовці фахівців: методологія, теорія, досвід, проблеми». – Випуск 34. – Київ-Вінниця : ТОВ фірма «Планер». – 2013. – С. 266–271.
4. Дембіцька С. В. Формування працезахоронної компетентності студентів економічних спеціальностей як складової їхньої професійної компетентності / С. В. Дембіцька, І. М. Кобилянська, О. В. Кобилянський // Теорія і практика реалізації сучасних педагогічних методик та технологій в освіті : матеріали Всеукраїнської науково-методичної конференції, 19–20 листопада 2020 року / за заг. ред. О. А. Жукової, А. І. Комишана. – Х.: ФОП Бровін О.В., 2020. – С. 164–167.
5. Дембіцька С. В. Реалізація міжпредметної інтеграції безпекових та фахових дисциплін в процесі підготовки фахівців економічних спеціальностей / С. В. Дембіцька, І. М. Кобилянська, С. С. Пугач // Сучасні інформаційні технології та інноваційні методики навчання у підготовці фахівців: методологія, теорія, досвід, проблеми: зб. наук. пр. - Випуск 56. – Вінниця : ТОВ фірма «Друк плюс»,

2020. – С.215–222.

6. Кобилянський О. Компетентнісний підхід до вивчення дисциплін циклу безпеки життєдіяльності у вищих навчальних закладах / О. Кобилянський // Науковий вісник Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки. – Серія: Педагогічні науки. – Луцьк: СНУ імені Лесі Українки, 2013. – № 7(256). – С. 43–48.

7. Кобилянський О. В. Особливості організації самостійної роботи студентів при вивченні безпеки життєдіяльності / О. В. Кобилянський // Освіта Донбасу. – 2009. – № 5(136). – С. 34–42.

8. Кобилянський О. Використання інтернет-технологій у процесі вивчення безпеки життєдіяльності / О. Кобилянський, С. Дембіцька // Наукові записки. – Випуск 132. – Серія: Педагогічні науки. – Кіровоград: РВВ КДПУ ім. В. Винниченка, 2014. – С. 61–65.

9. Кобилянський О. В. Теоретичні засади формування компетенцій з безпеки життєдіяльності у студентів економічних спеціальностей : монографія / О. В. Кобилянський, С. В. Дембіцька, І. М. Кобилянська. – Вінниця : ВНТУ, 2014. – 264 с.

Дембіцька Софія Віталіївна, доктор педагогічних наук, доцент, професор кафедри безпеки життєдіяльності та педагогіки безпеки, Вінницький національний технічний університет, м. Вінниця, sofiyadem13@gmail.com

Кобилянська Ірина Миколаївна, кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри безпеки життєдіяльності та педагогіки безпеки, Вінницький національний технічний університет, м. Вінниця, irishakobilanska@gmail.com

Васаженко Наталія Олексіївна, кандидат педагогічних наук, доцент кафедри правознавства і гуманітарних дисциплін, Вінницький навчально-науковий інститут економіки Західноукраїнського національного університету, м. Вінниця, ntl_apriori@yahoo.com